

POL250 Základy komparace politických systémů

Vyučující: Jakub Šedo

Kontakt:

Mail: sedo@fss.muni.cz

Tel.: 549 49 68 69

Konzultační hodiny: úterý 13.00 – 15.00

Asistující: Marcela Voženílková

Kontakt:

Mail: marcelavozenilkova@mail.muni.cz

Termín konání předmětu: každé úterý 9.45 – 11.15, místnost 52

Kredity: 5 kr. B

Anotace: Předmět by měl sloužit do jisté míry jako doplnění povinného předmětu Politické systémy, přičemž by měl být těsněji svázán s areálem západoevropských zemí, především těch, které nejsou samostatně přednášeny v uvedeném povinném předmětu. Větší důraz je kladen na seznámení studentů s postupy a termíny užívanými při komparaci politických systémů či jejich jednotlivých prvků. Nastíněným cílům odpovídá i struktura předmětu, který probíhá formou přednášek věnovaných nejprve komparaci obecně a posléze nástrojům sloužícím ke klasifikaci jednotlivých komponentů politického systému (ústavy, instituce posuzující ústavnost zákonů, exekutiva, legislativa, územní členění, volební systém). Ve druhé části jsou probírány menší západoevropské země.

Požadavky na ukončení: Odevzdání seminární práce, úspěšné absolvování závěrečného testu.

Osnova předmětu:

1. Úvodní informace (23. 2.)
2. Komparativní metoda a komparace politických systémů, typy politických systémů a jejich komparace (1. 3.)

Zadaná literatura:

- Almond, G. A. – Bingham Powell, G. – Strøm, K. – Dalton, R. J. (2005): *Comparative Politics Today*. New York, Longman, pp. 31 – 45.

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York, Palgrave Macmillan, pp. 83 – 98.
- Lijphart, A. (1995): Konsociační demokracie. In: Říchová, B. – Lisa, A. (eds.): *Antologie světových politologů*. Praha, Vysoká škola ekonomická, s. 9 – 32.
- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 69 – 116.

Doporučená literatura:

- Hloušek, V. (2003): Konsensuální a konkurenční demokracie. In: Hloušek, V. – Kopeček, L. (eds.): *Demokracie*. Brno, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 203 – 233.
- Hloušek, V. (2003): Parlamentní a prezidentské demokracie. In: Hloušek, V. – Kopeček, L. (eds.): *Demokracie*. Brno, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 193 – 202.
- Říchová, B. (2002): *Úvod do současné politologie*. Praha, Portál, s. 57 – 83.
- Říchová, B. (2010): Komparativní metoda v politologii. In.: Dvořáková, V. a kol.: *Základní modely demokratických systémů*. Praha, Vysoká škola ekonomická, s. 7 – 37.
- Říchová, B. (2000): *Přehled moderních politologických teorií*. Praha, Portál, s. 197 – 225.
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 77 – 90.

3. Ústavy a Ústavní soudy (8. 3.)

Zadaná literatura:

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York. Palgrave Macmillan, pp. 260 – 279.

Doporučená literatura:

- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 47 – 76.
- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 149 – 160.
- Klokočka, V. (1996): *Ústavní systémy evropských států*. Praha, Linde, s. 365 – 392.

4. Představení probíraných států, jejich řešení otázky kontroly ústavnosti (15. 3.)

5. Exekutivní orgány (22. 3.)

Zadaná literatura:

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York. Palgrave Macmillan, pp. 329 – 348.

Doporučená literatura:

- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 117 – 131.
- Mény, Y. (1991): *Governments and Politics in Western Europe*. Oxford, Oxford University Press, pp. 195 – 237.
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 175 – 197.

6. Exekutiva probíraných států (29. 3.)

7. Legislativní orgány (5. 4.)

Zadaná literatura:

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York, Palgrave, pp. 305 – 327.

Doporučená literatura:

- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 133 – 148.
- Mény, Y. (1991): *Governments and Politics in Western Europe*. Oxford, Oxford University Press, pp. 156 – 194.
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 155 – 174.

8. Legislativy probíraných států (12. 4.)

9. Volební systémy (19. 4.):

Zadaná literatura:

- Chytilík, R. – Šedo, J. – Lebeda, T. – Čaloud, D. (2009): *Volební systémy*. Praha, Portál, s. 20 – 48.

Doporučená literatura:

- Šedo, J. (2007): *Volební systémy postkomunistických zemí*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury, s. 21 – 26.
- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 161 – 185.

10. Volební systémy probíraných států (26. 4.)

11. Územní členění, samospráva a další prvky politických systémů (3. 5.)

Zadaná literatura:

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York, Palgrave, pp. 281 – 302.

Doporučená literatura:

- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 217 – 235.
- Říchová, B. (2002): *Úvod do současné politologie*. Praha, Portál, s. 179 – 186.
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 109 – 112; 197 – 213; 232 – 234; 238 – 255.

12. Územní členění, samospráva a další prvky politických systémů probíraných států (10. 5.)

Zadaná literatura:

- Hague, R. – Harrop, M. (2007): *Comparative Governments and Politics. An Introduction*. Basingstoke – New York, Palgrave, pp. 281 – 302.

Doporučená literatura:

- Hloušek, V. – Kopeček, L. – Šedo, J. (2011): *Politické systémy*. Brno, Barrister & Principal, s. 217 – 235.
- Říchová, B. (2002): *Úvod do současné politologie*. Praha, Portál, s. 179 – 186.
- Filip, J. – Svatoň, J. – Zimek, J. (2004): *Základy státovědy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 109 – 112; 197 – 213; 232 – 234; 238 – 255.

13. Závěrečný test (17. 5.)

Literatura k probíraným státům:

- Budge, I. (2002): Great Britain and Ireland. In: Colomer, J.M. (ed.): *Political Institutions in Europe*. London – New York, Routledge, pp. 17 – 55 (pasáže vztahující se k Irsku).
- Colomer, J. M. (2002): Spain and Portugal. In: Colomer, J. M. (ed.): *Political Institutions in Europe*. London – New York, Routledge, pp. 171 – 205.
- Filip, J. (2004): Ústavní systém Rakouska. In: Filip, J. a kol.: *Soudobé ústavní systémy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 104 – 126.
- Lane, J. E. – Ersson, S. (2002): The Nordic Countries. In: Colomer, J. M. (ed.): *Political Institutions in Europe*. London – New York, Routledge, pp. 245 – 277.
- Říchová, B. (2009): Nizozemí: od konsociační demokracie k polarizovanému vládnutí. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 97 – 117.
- Říchová, B. (2009): Belgické království: od unitarismu k federaci s otazníkem. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 14 – 41.

Doporučená literatura:

- Andeweg, R. B. – Irwin, G. A. (2005): *Governance and Politics of the Netherlands*. London, Palgrave Macmillan.
- Brunclík, M. – Havlík, V. – Pinková, A. (2011): Proměny politiky v severských zemích. Praha, Wolters Kluwer.
- Dvořáková, V. – Kunc, J. (2009): Španělsko: královská cesta k demokracii a státu autonomií. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 210 – 228.
- Keman, H. (2002): The Low Countries. In: Colomer, J. M. (ed.): *Political Institutions in Europe*. London – New York, Routledge, pp. 207 – 244.
- Němec, J. (2009): Portugalsko: vleklá krize a radikální východiska na cestě k demokracii. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 137 – 165.

- Říchová, B. – Strahalová, Š. (2009): Rakouská republika: systém sociálního partnerství v praxi. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 173 – 194.
- Říchová, B. (2009): Švédsko: neokorporativní model vládnutí. In: Říchová, B. a kol.: *Západoevropské politické systémy*. Praha, Oeconomica, s. 244 – 257.
- Svatoň, J. (2004): Ústavní systémy severských států. In: Filip, J. a kol.: *Soudobé ústavní systémy*. Brno, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, s. 156 – 196.
- Šlosarčík, I. (2007): *Politický systém Irska*. Praha, Slon.

Okruh probíraných států zahrnuje Belgie, Nizozemí, Španělsko, Portugalsko, Finsko, Švédsko, Rakousko a Irsko, přičemž zmiňovány budou i příklady z dalších evropských zemí.

Seminární práce: Seminární práce v rozsahu 7-12 stran (bez titulní strany) je vypracována ke stanovenému tématu a hodnocena 10 body (hodnotí se naplnění tématu, korektnost podaných informací, zahrnutí nejen formálního postavení institucí, dodržení formálních požadavků na odborný text a jazyková úroveň textu). Termín odevzdání práce je 19. 4. Odevzdání se děje výhradně formou vložení do Odevzdávací v IS MU. Hodnocení prací bude zpřístupněno nejpozději 1. 5. prostřednictvím Poznámkového bloku v ISu. Odevzdanou seminární práci nelze v rámci předmětu přepracovat.

Možnost prémie – součástí hodnocení je zodpovězení otázky, která je v případě typu 1 přímo napojena na zadání, u ostatních typů lze vybírat volně ze seznamu otázek. Všechny otázky se týkají praktického fungování sledovaných institucí, resp. institutů. Zodpovězení otázky je hodnoceno premií ve výši až 4 body k vlastnímu hodnocení seminární práce.

Konkrétní témata seminární práce je možné si vybrat v Rozpisu témat v IS (přístupný bude od 21. 2. 16.00), téma lze kdykoliv během semestru změnit.

Pokyny k typům zadání:

Typ 1: Komparace dvou institucí – srovnání pozice dvou institucí či dvou institutů ve vybraných zemích – předpokládá se, že vedle formálního vymezení se alespoň stručně zastavíte i u praktického fungování (klidně i na nějakém příkladu, není nutné úplně všechno)

Typ 2: Vybrané problémy ústavního rámce v jednotlivých zemích – analýza konkrétního problému či problémů týkajících se ústavního rámce vybrané země

Typ 3: Diachronní analýza – komparativní analýza současného demokratického systému vybrané země a demokratického systému fungujícího **před** nástupem diktatury; součástí analýzy je odpověď na otázku, proč je současný demokratický systém (zjevně) stabilnější, než byl minulý „pokus o demokracii“

Typ 4: Aktuální problémy politických systémů – analýza (více či méně) aktuálního problému v daném politickém systému

Uznání seminárních prací: Seminární práce z roku 2015 je automaticky uznávána, o uznání není třeba žádat. Kdo odevzdá novou seminární práci, bude hodnocen body získanými za ni, a to bez ohledu na to, zda získal více, stejně, nebo méně bodů, než v roce 2015. Veškerá starší hodnocení naopak automaticky nejsou uznávána.

Podvodné plnění studijních povinností

Výuka na FSS MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství. Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí, popírá poslání university i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství krádeží cizího duševního vlastnictví.

Podvodné plnění studijních povinností nemůže být za žádných okolností na FSS tolerováno. Každý případ podvodného chování bude trestán nejpřísnější sankcí, a to **nepodmínečným vyloučením ze studia**. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.

Závěrečný test:

Otázky budou vycházet ze zadané literatury a látky, která bude předmětem přednášek. Otázky (celkem 5, každá hodnocena 5 body) mohou být pokládány na srovnání určitého prvku ve dvou politických systémech (nemusí se jednat striktně o dva systémy spojené jedním referátem, ale i o ty, které budou zmíněny v přednáškách či literatuře), nebo na vysvětlení určitého institutu s uvedením příkladu, kde se s ním setkáváme.

Ukončení předmětu:

Minimálním požadavkem k úspěšnému ukončení předmětu je zisk alespoň 21 bodů z 35 možných (bez prémie – naplněním prémie se zvyšuje maximální celkový počet bodů,

nedochází ale k posunu ve stanoveném minimu, ani v jednotlivých škálách, případný výsledek přes 35 bodů znamená hodnocení A). Body lze získat za seminární práci (max. 10) a závěrečný test (max. 25). Škála klasifikace: A: 35 – 33 bodů; B: 32 – 30 bodů; C: 29 – 27 bodů; D: 26 – 24 bodů; E: 23 – 21 bodů; F: 20 bodů a méně.